

at de fik nogen Erstatning for den tidligere havde Rettighed. Jeg troer saaledes, at Expropriationen vel ikke tidligere er bleven anvendt i saa stort et Forhold, men at man dog under ligesaa vigtige Forhold, f. Ex. i Brugsforholdene har grebet ligesaa dybt ind ved tidligere Anordninger, som man vil komme til at gjøre, dersom denne Lov gaaer igjennem.

Jeg skal dernæst gaaer over til det andet Spørgsmaal, nemlig, om Almeenvellet da kan siges at fordrer en Expropriation i et saa stort Omfang? Det maa her være mig tilladt, for at skaffe denne Mening Indgang, at slyde en Mand frem, hvis Mening jeg veed har Indflydelse paa Mange, der forøvrigt maaskee ikke ere saa venligt stemte for denne Sag; det er den forrige Indenrigsminister. Denne Mand, som vi jo Alle ere enige om at tillægge en saa stor Skarpsindighed, saa omfattende Kundskaber og saa stor administrativ Dygtighed, denne Mand, som vi Alle maa tillægge et saa noie Kjendskab til Landbosforholdene, der ikke alene kjender dem, men som maa kjende dem, ja, som maatte kjende dem — om han end ikke af Naturen var saa begavet, som han er —, idet han nemlig i en lang Aarrække har bestyret store Godser, der tilhørte deels Private, deels offentlige Stiftelser, og i flere Aar har været Medlem af et Collegium, der stod i Spidsen for Bestyrelsen saavel for Domainerne som for Landbosforholdene i det Hele, — jeg siger: denne Mand, der maa kjende disse Forhold saa noie, hans Autoritet og Exempel vil jeg først og fremmest paaberaabe mig. Hvorledes har han bestyret de Giendomme, der vare undergivne hans Bestyrelse? Saaledes, at Godsernes Indtægter forøgedes, og sandelig ikke saaledes, at man skal sige, at han alene og udelukkende har havt Fæsternes Lary for Øie; denne Mand, hvis særegne Egenskaber netop ere stort Maadehold og stor Bestindighed, et Maadehold, der, efter min Mening, maaskee bevirker, at han undertiden snarere kommer for sildigt; end at han skulde tage en overilet Beslutning, denne Mand har anerkjendt, at Almeenvellet fordrer, at

vi ordne disse Forhold (Hør!), han har anerkjendt det ikke alene med Ord, men i Gjerning, ved at fremlægge et Forslag til dette Forholds Ordning for Landbocommissionen. Det maa altsaa være mig tilladt, inden jeg gaaer over til Spørgsmaalet sely, at slyde ham frem, for at lade ham bane Veien for de Uttringer, som jeg i saa Henseende skal tillade mig at fremkomme med. Hans Anerkjendelse staaer ikke som en enkelt Mand's Anerkjendelse, den staaer som selve Ministeriets Anerkjendelse (Hør!), og denne Ministeriets Anerkjendelse af, at Almeenvellet fordrer, at dette Spørgsmaal løses ad Lovgivningens Veie, maa ikke alene styrke vor Overbeviisning om det Tilstedelige heri, men den er i og for sig en Aarsag til, at det bliver ligefrem nødvendigt, at dette Spørgsmaal ordnes (Hør!); thi det har en stor Betydning, at Ministeriet ikke blot med Ord har udtalt denne Anerkjendelse. Forholdets Ordning ved Lov vilde maaskee have været langt mindre nødvendigt, dersom Ministeriet ikke saa udtrykkeligt ved Ord og Gjerning havde udtalt denne sin Overbeviisning (Hør!). Altsaa, Almeenvellet fordrer, at en Expropriation skeer i et saa stort Omfang, det fordrer det, fordi Selveiendom derved fremmes. Jeg taler blot for Dem, mine Herrer! jeg fremsfører Intet, uden hvad jeg troer kan indvirke paa dem, og jeg skal derfor her heller ikke dvæle ved at fremhæve de store Godder, der ere forbundne med Selveiendom; thi jeg troer, at man i denne Forsamling rigelig anerkjender Selveiendoms store Goder, i denne Forsamling, hvor man for at fremme Selveiendom paa Domainerne, ikke har anseet en Dpoffrelse af en Trediedeel for et Offer, der ei var stort nok, i denne Forsamling, hvor man er vejet tilbage for en Amortisation af $\frac{1}{2}$ Procent af Frygt for, at der herved skulde lægges Hindringer i Veien for Selveiendoms Fremme, hvor man endelig har valgt en særegen Tarationsmaade, for desbedre at kunne fremme Selveiendom, en Tarationsmaade, som jeg i det Mindste ikke finder lidet betænkelig.